

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกช่วงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะอยู่ในวัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน หรือวัยสูงอายุ ในสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นของการศึกษาหรือการเรียนรู้ยิ่งเด่นชัดมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศต่าง ๆ ในโลก ปรารถนาให้ประชาชนได้รับการศึกษา หรือเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษาหรือการเรียนรู้มีได้เกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้จากการดำเนินชีวิต การทำงาน การฝึกอบรม การฝึกอาชีพ จากสื่อต่าง ๆ จากสังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งจากแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ และแหล่งการเรียนรู้ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 มุ่งส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต (อ้างอิงจาก รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : พิพิธภัณฑสถานระยองศึกษาธิการ)

พิพิธภัณฑสถาน เป็นแหล่งการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในชุมชน เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งยังเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งผู้ที่อยู่ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน จึงนับได้ว่าพิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดีแห่งหนึ่ง ฉะนั้นหากมีการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานซึ่งมีลักษณะเป็นแหล่งการเรียนรู้อยู่แล้ว ให้มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย โดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนา จะช่วยให้บุคคลได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง พิพิธภัณฑสถานจะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่า และเป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ และเปิดโลกทัศน์ของผู้ศึกษาให้กว้างไกลสอดคล้องกับภารกิจของพิพิธภัณฑสถานในการแสวงหารวบรวม อนุรักษ์ วิจัย สื่อสาร และจัดแสดงวัตถุ ที่เป็นหลักฐานของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ให้การศึกษา หาความเพลิดเพลิน และเพื่อพัฒนาสังคมในที่สุด

หลักสูตรสาระเพิ่มเติมเป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ของท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น เพราะหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ปฏิบัติตนเพื่อรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทย ดังนั้น โรงเรียนเทศบาล 2 วัดชัยมงคล จึงได้จัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาท้องถิ่นของเรา (จังหวัดพิจิตร) เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นของเรา อันจะก่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และสร้างจิตสำนึกในความหวงแหน และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น (คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดชัยมงคล)

จากปัญหา และความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้คณะผู้ศึกษาค้นคว้าเล็งเห็นความสำคัญ และมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร ซึ่งจะเป็นสื่อที่ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงสิ่งมีค่าทางประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าทางศิลปะของท้องถิ่น เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของผู้เรียนอย่างไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ตอบสนองแนวการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 และสามารถใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเพิ่มเติม วิชาท้องถิ่นของเรา ของหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ. 2544 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดชัยมงคล อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ได้ตามต้องการ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและประเมินคุณภาพแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร
2. เป็นแนวทางการศึกษาสำหรับครูในการสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร

ประกอบด้วยห้องจัดแสดงนิทรรศการถาวรพิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร จำนวน 9 ห้อง

- 1.1 ห้องภูมิหลัง
- 1.2 ห้องภูมิเมือง
- 1.3 ห้องภูมิปัญญา
- 1.4 ห้องภูมิธรรม
- 1.5 ห้องภูมิชีวิต
- 1.6 ห้องสินแผ่นดิน
- 1.7 ห้องบุคคลสำคัญ
- 1.8 ห้องภาษาและวรรณกรรม
- 1.9 ห้องภูมิชน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดชัยมงคล อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดชัยมงคล อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 40 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 คุณภาพของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเรียนผ่านแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ สถาบัน หน่วยงาน และวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เทคโนโลยี สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ กิจกรรม ประเพณีหรือการดำรงชีวิตในชุมชน ในท้องถิ่นที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นที่ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

เครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง ระบบที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดทั่วโลกเข้าด้วยกัน ภายใต้หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนและส่งผ่านข้อมูลการทำงานของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้โดยสะดวกรวดเร็ว ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด ๆ อาจจะเป็นตัวอักษร ข้อความ หรือเสียง เพื่อประโยชน์ในการให้บริการสื่อสารข้อมูล

แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง แหล่งสำหรับศึกษาหาความรู้ที่สร้างขึ้นให้มีข้อมูล เสียง รูปภาพ ภาพกราฟิก และภาพเคลื่อนไหว โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในรูปแบบของสื่อประสม ที่ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเนื้อเรื่องที่เรียนได้ตามความต้องการ

พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร หมายถึง สถานที่ซึ่งทางราชการตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งผู้ที่อยู่ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน เป็นสถานที่จัดแสดงและรวบรวมข้อมูลตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาไทย กลุ่มชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ของคนในจังหวัดพิจิตร ตลอดจนโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดพิจิตร

การประเมินคุณภาพ หมายถึง ผลของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร ในด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านแบบทดสอบและการประเมินผล ด้านการออกแบบจอภาพ ด้านภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และการใช้ภาษา ด้านการจัดการในบทเรียน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผ่านการทดสอบในระหว่างการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก เป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบแต่ละหน่วยของ
บทเรียน อย่างน้อย ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

80 ตัวหลัง เป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ของ
นักเรียนทั้งกลุ่ม เมื่อศึกษาจบบทเรียน ได้คะแนนอย่างน้อย ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบแบบทดสอบทั้งก่อนและ
หลังเรียน จากแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาปัญหาและข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้อง สมมติฐานการศึกษาค้นคว้าควรมีดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร มีคุณภาพโดยรวมอยู่ใน
ระดับดี
2. แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
80/80
3. นักเรียนที่เรียนด้วยแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : พิพิธภัณฑ์เมืองพิจิตร
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05